

Teknisk rapport

En beskrivning av genomförande och metoder

Europaparlamentsval, valundersökningen 2019

2019-09-17

The logo for SCB (Statistiska centralbyrån) is a dark grey semi-circle containing the letters 'SCB' in white, bold, sans-serif font.

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Inledning

Enheten för demokratistatistik vid Statistiska centralbyrån (SCB) genomförde under perioden maj – september 2019 en enkätundersökning på uppdrag av Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

Svenska valforskningsprogrammet vid statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet genomför sedan 1950-talet valundersökningar vid samtliga riksdagsval, Europaparlamentsval och folkomröstningar i Sverige.

Syftet med studien är att öka kunskapen om hur den svenska demokratin fungerar. Resultaten utgör ett viktigt underlag för debatten om inflytande och demokratifrågor i Sverige.

Populationen utgjordes av svenska medborgare 18 - 80 år som är folkbokförda i Sverige och röstberättigade i 2019 års Europaparlamentsval.

Enkäten togs fram i två olika versioner. Vardera enkätversion skickade ut till 5 000 personer. Totalt besvarade 2 100 personer enkätversion ett och 2 039 version två, vilket motsvarar 42,1 respektive 40,8 procent.

Resultatet i form av svarsfil och teknisk rapport levererades vecka 38.

Undersökningsledare på SCB var Cecilia Berglund och Johan Wilén. Valforskningsprogrammets kontaktperson gentemot SCB var Henrik Ekengren Oscarsson. Detta uppdrag har genomförts i enlighet med ISO 20252:2012 Marknads-, opinions- och samhällsundersökningar vilket innebär att grundläggande kvalitetskrav uppfyllts.

Omfattning

Population och urval

Populationen, d.v.s. de objekt som man vill kunna dra slutsatser om, utgjordes av svenska medborgare, 18-80 år, folkbokförda i Sverige och röstberättigade i 2019 års Europaparlamentsval.

SCB ansvarade för urvalsdragning av 10 000 personer. Två urval på vardera 5 000 personer drogs från Registret över totalbefolkningen (RTB) som obundna slumpmässiga urval. Undersökningen bestod av två enkätversioner. Hälften av urvalspersonerna fick enkätversion ett och den andra hälften enkätversion två.

Frågor

Göteborgs universitet utformade frågorna i frågeblanketterna.

Blanketterna bestod av ett antal numrerade frågor, flera av dem hade delfrågor vilket genererade i antalet frågor nedan.

Tabell 1. Antal frågor och delfrågor per enkät.

	Antal frågor	Antal frågor inkl. delfrågor
Enkätversion 1	63	204
Enkätversion 2	62	179

Referensperiod för enkätfrågor, se frågeblanketterna. Med referensperiod menas vilken tidpunkt svaren avser, t.ex. idag, förra veckan, senaste tre månaderna.

Datainsamling

Datainsamlingen har skett enligt fältplanen som togs fram i samarbete mellan SCB och GU, se bilaga 1.

Alla utskick är gjorda med B-post. SMS-påminnelser har använts som inbjudan till enkäten och i påminnelsearbetet. SMS har skickats ut enligt fältplanen till respondenter som endast har ett mobilnummer registrerat på sitt namn.

Göteborgs universitet tog fram tryckfärdiga underlag av broschyr, förebrev, missiv och påminnelsebrev som SCB sedan tryckte.

Datainsamlingen av frågeblanketter via post och webb genomfördes av enkätenheten vid SCB. De enkäter som kommit in via post registrerades med hjälp av skanning. Inflödet för papper och webb redovisas i tabell 2 nedan.

Tabell 2. Beskrivning av inflödet papper/webb.

Antal och andel

	Antal webb	Andel webb %	Antal papper	Andel papper %	Totalt antal	Totalt andel
Enkätversion 1	552	26,29	1 548	73,71	2 100	100,0
Enkätversion 2	508	24,91	1 531	75,09	2 039	100,0

Kontroller har genomförts bland annat för att säkerställa så att endast valida värden förekommer i materialet.

SCB kan inte garantera att den utvalda personen själv besvarat frågeblanketten. Någon kontroll av att rätt person har besvarat frågeblanketten har inte gjorts. Beskrivning av inflödet för respektive enkät redovisas i tabell 3 nedan.

De uppgiftslämnare som besvarade undersökningen erbjöds en belöning som tack för att de deltagit. Belöningen var ett presentkort på 50 kr från GoGift. De uppgiftslämnare som ville ha belöning uppgav det i enkäterna. Totalt uppgav 2 869 personer att de önskade belöning. Presentkortet skickades ut veckovis.

De skannade öppna svaren från undersökningen levereras som bildfiler. Filer med markering för de öppna skannade svaren ingår i leveransen.

Insamlingen avslutades 2 september 2019.

**Tabell 3. Beskrivning av inflödet enkätversion 1 och 2.
Antal och andel enkätversion 1 och 2.**

	Antal version 1	Andel version 1	Antal version 2	Andel version 2
Inflöde efter 7 dagar	117	2,3%	106	2,1%
Inflöde efter 14 dagar	1 112	22,3%	1 062	21,3%
Inflöde efter 21 dagar	1 519	30,4%	1 436	28,8%
Inflöde efter 28 dagar	1 667	33,4%	1 607	32,2%
Inflöde efter 35 dagar	1 797	36,0%	1 746	35,0%
Inflöde efter 42 dagar	1 860	37,3%	1 830	36,7%
Inflöde efter 49 dagar	1 894	38,0%	1 865	37,4%
Inflöde efter 56 dagar	1 949	39,0%	1 914	38,3%
Inflöde efter 70 dagar	2 037	40,8%	1 986	39,8%
Inflöde efter 84 dagar	2 087	41,8%	2 027	40,6%
Inflöde efter 91 dagar	2 096	42,0%	2 036	40,8%
Inflöde efter 98 dagar	2 099	42,1%	2 039	40,8%
Totalt antal svar 2019-09-01 (100 dagar)	2 100	42,07%	2 039	40,85%
Bortfall	2 892	57,93%	2 953	59,15%
Övertäckning	8	0%	8	0%
Totalt exkl. övertäckning	4 992	100%	4 992	100%

Bortfall

Bortfallet består dels av objektsbortfall, som innebär att frågeblanketten inte är besvarad alls, och dels av partiellt bortfall som innebär att vissa

frågor i blanketten inte är besvarade. Om bortfallet skiljer sig från de svarande, med avseende på undersökningsvariablerna, så kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande vara skeva.

Objektsbortfall kan bland annat bero på att uppgiftslämnaren inte är villig att delta i undersökningen, att uppgiftslämnaren inte går att nå eller att uppgiftslämnaren är förhindrad att medverka. Objektsbortfallet i denna undersökning redovisas i tabell 4.

Tabell 4. Beskrivning av bortfallet.
Enkätversion 1 och 2.

	Version 1	Version 2
Ej avhörda	2 757	2 823
Postreturer	61	66
Avböjd medverkan	36	31
Förhindrad medverkan	18	15
Ej anträffad	6	7
Insänd blank/oanvändbar	14	11
Totalt bortfall	2 892	2 953

Med *"Ej avhörda"* menas att ingen uppgift om varför frågeblanketten inte är besvarad har lämnats. Med *"Avböjd medverkan"* menas att SCB meddelats att uppgiftslämnaren inte vill medverka i undersökningen. *"Förhindrad medverkan"* kan vara om uppgiftslämnaren inte kan svara p.g.a. sjukdom eller någon typ av funktionsnedsättning. *"Ej anträffad"* innehåller saknad adress i Registret över totalbefolkningen (RTB), hemlig adress och tillfälligt bortrest.

I undersökningen finns även partiellt bortfall. Partiellt bortfall innebär att en uppgiftslämnare som valt att medverka i undersökningen inte besvarar alla frågor som ställs. Anledningen till partiellt bortfall kan bero på att en fråga är svår att förstå, är känslig, att uppgiftslämnaren glömmer att besvara frågan eller att instruktionerna vid hoppfrågor misstolkas. I webbenkäten finns det logiska kontroller inbyggda som göra att man inte kan ange två svarsalternativ när endast ett tillfrågas. När två alternativ angetts i pappersenkäten är dessa upprättade manuellt enligt dokumentet upprättade dubbelmarkeringar som ingår i leveransen. Vid upprättningen anges värdet 99 för partiellt bortfall. Om det är partiella bortfall (uppgift saknas) i en fråga som inte är upprättad har värdet (.) angetts.

Generellt sätt så varierar det partiella bortfallen för de flesta av frågorna mellan 1 och 13 procent i båda enkätversionerna. Fråga 3, 4 och 17 i

enkätversion ett sticker ut något där nästan samtliga delfrågor har ett högre partiellt bortfall än övriga frågor, där varierar det mellan 19 och 28 procent. I enkät två finns samma mönster, men för frågorna 2, 3 och 16.

Statistikens tillförlitlighet

Ramtäckning

Täckningsfel, under- och övertäckning, innebär att urvalsram och population inte helt stämmer överens. Undertäckning innebär att vissa objekt som ingår i populationen saknas i urvalsramen. Övertäckning innebär att objekt som inte ingår i populationen ändå finns i urvalsramen. Detta är exempelvis personer som flyttat utomlands, avlidit eller har skyddad identitet. Ett sätt att minska täckningsfelen är att ha bra och uppdaterade register. Då vi använt den senaste RTB versionen vid urvalsdragningen anses täckningsfelen vara små.

Urval

Denna kvalitetskomponent avser fel som uppkommer på grund av att endast ett urval av populationen undersöks. Urvalsfel är således den avvikelse mellan ett skattat värde och det faktiska värdet som beror på att man inte undersöker alla objekt i populationen. Urvalsfelets storlek minskar med en ökad urvalsstorlek.

Mätning

Ett fel som kan uppstå vid mätning är att lämnade uppgifter skiljer sig från faktiska uppgifter. Felet kallas mätfel och kan uppkomma då uppgiftslämnaren inte minns de faktiska uppgifterna, missförstår frågan eller medvetet svarar felaktigt. Kontinuerligt under datainsamlingen granskas otillåtna värden och om det finns svar som genererar många s.k. dubbelmarkeringar. Det senare innebär att uppgiftslämnaren markerat flera svar trots att frågan bara ska besvaras med ett alternativ. Hur dubbeltröttningarna är gjorda för respektive enkät återfinns i dokumenten för dubbeltröttningarna som ingår i leveransen.

Bearbetning

Vid den manuella och maskinella bearbetningen av datamaterialet kan bearbetningsfel uppstå. Exempel på bearbetningsfel är registreringsfel och kodningsfel. Dessa fel kan förhindras och upptäckas i de kontroller som genomförs vid dataregistreringen. Den inkomna pappersenkäten granskas i fler olika skeden av bearbetningen. Handskrivna tecken kontrolleras i skanningen via s.k. massverifiering. Det innebär att alla tecken som tolkats som samma bokstav/siffra visas på skärmen. De handskrivna tecken som programmet tolkat felaktigt kan då ändras av den som verifierar.

Vid frågor där svaret ska anges i form av skrivna siffror, som t.ex. längd, vikt eller belopp, görs en rimlighetsbedömning. Orimliga värdena tas ut för kontroll i syfte att säkerställa att rätt värde registrerats.

Bortfall

Bortfallsfel inträffar om objekten i bortfallet och de svarande skiljer sig åt avseende frågorna/variablerna i undersökningen.

Sekretess och utlämnande

SCB har gjort en intern sekretessprövning, som medger att materialet kan lämnas ut för det ändamål som angetts. Bilaga Information om sekretess, som bifogades i offerten bifogas även leveransen.

Levererat material får endast användas inom Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet för angivet forskningsprojekt och får i övrigt inte överlåtas eller säljas vidare så länge kopplingen mellan personnummer och löpnummer finns kvar vid SCB.

När SCB har gallrat kopplingen mellan personnummer och löpnummer i respektive undersökning kan materialet lämnas till Svensk Nationell Datatjänst (SND) vid Göteborgs universitet som ansvarar för utlämnande av data från Valundersökningen till andra forskare.

Övrigt

Registervariabler

Ett stort antal registervariabler kommer läggas till urvalspersonerna. I bilaga 4 till offerten framgår vilka variabler som kommer läggas till de svarspersoner som anger att de samtycker till att registervariabler kompletterar svaren. I bilagan framgår även vilka variabler som kommer läggas till urvalspersonerna som inte svarar alls på enkäten (variabler märkta med asterisk (*) bedöms som känsliga och läggs inte till urvalspersoner som inte svarar på enkäten). Registerbearbetningen kommer ske i slutet av juni 2020. Av totalt 4 139 svarande lämnade 3 403 personer (82,2%) samtycke till komplettering av registeruppgifter.

Bilagor

Bilaga 1. Fältplan

Bilaga 2. Information om sekretess

EUP 2019: Fältplan

EUP				
M	Vecka	Dag	Incitament	
		URVAL		
April	18	måndag 29	Enkät klar för konstruktion. Maila underlag till konstruktörerna för programmering av webbenkät	
		tisdag 30		
Maj		onsdag 01		
		torsdag 02		
		fredag 03		
		lördag 04		
		söndag 05		
Maj	19	måndag 06		
		tisdag 07	Material klart för tryck (broschyr., missiv. Påminnelser)	
		onsdag 08		
		torsdag 09		
		fredag 10		
		lördag 11		
		söndag 12		
Maj	20	måndag 13		
		tisdag 14		
		onsdag 15	Inloggningsuppgifter till webbenkäten till GU för test.	
Maj		torsdag 16	Utskick 1: Brev missiv+broschyr	
		fredag 17		
		lördag 18		
		söndag 19		
Maj	21	måndag 20	GU klara med test av webbenkäten	
		tisdag 21		
		onsdag 22		
		torsdag 23		
		fredag 24	Utskick 2: Brev med <u>frågeformulär</u> , penna, svarskuvert, användarnamn & lösenord Webbenkäten öppnar	
		lördag 25		
Maj		söndag 26	VALDAGEN!!!	
	22			
		tisdag 28		

		onsdag 29	SMS-inbjudan skickas ut	
		torsdag 30		
		fredag 31		
Juni		lördag 01		
		söndag 02		
Juni	23	måndag 03		
		tisdag 04		
		onsdag 05	Utskick 3: Säkerhetspost ToP1 Påminnelse 1 - användarnamn och lösenord.	Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 06		
		fredag 07		
		lördag 08		
		söndag 09		
Juni	24	måndag 10	SMS påminnelse1 skickas ut	
		tisdag 11		
		onsdag 12		Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 13	Utskick 4: Brev Påminnelse 2 - <u>Enkät</u> och svarskuvert. Användarnamn och lösenord.	
		fredag 14		
		lördag 15		
		söndag 16		
Juni	25	måndag 17		
		tisdag 18		
		onsdag 19		Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 20		
		fredag 21		
		lördag 22		
		söndag 23		
Juni	26	måndag 24	Adressfil till tryckeriet för tackbrev	
		tisdag 25		
		onsdag 26	Utskick 5: Säkerhetspost ToP2 Påminnelse 3 - användarnamn och lösenord.	Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 27		
		fredag 28	SMS påminnelse2 skickas ut	
		lördag 29		
		söndag 30		
Juli	27	måndag 01	Adressfil till tryckeriet för tackbrev	
		tisdag 02		
		onsdag 03		Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 04		
		fredag 05		
		lördag 06		
		söndag 07		
Juli	28	måndag 08	Adressfil till tryckeriet för tackbrev	
		tisdag 09		
		onsdag 10		Utskick: Tackbrev och incitament

		torsdag 11		
		fredag 12	Utskick 6: Brev Påminnelse 4 -Enkät och svarskuvert. Användarnamn och lösenord.	
		lördag 13		
		söndag 14		
Juli	29	måndag 15		
		tisdag 16		
		onsdag 17	SMS påminnelse3 skickas ut	
		fredag 19	Adressfil till tryckeriet för tackbrev	
		lördag 20		
		söndag 21		
Juli	30	måndag 22		
		tisdag 23		Utskick: Tackbrev och incitament
		onsdag 24		
		torsdag 25		
		fredag 26		
		lördag 27		
		söndag 28		
Juli	31	måndag 29		
		tisdag 30		
		onsdag 31	Utskick 7: Säkerhetspost ToP3 Påminnelse 5 - användarnamn och lösenord.	
Aug		torsdag 01		
		fredag 02		
		lördag 03		
		söndag 04		
Aug	32	måndag 05	Adressfil till tryckeriet för tackbrev	
		tisdag 06		
		onsdag 07		Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 08		
		fredag 09		
		lördag 10		
		söndag 11		
Aug	33	måndag 12	Adressfil till tryckeriet för tackbrev	
		tisdag 13		
		onsdag 14		Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 15		
		fredag 16		
		lördag 17		
		söndag 18	SMS påminnelse4 skickas ut	
Aug	34	måndag 19	Adressfil till tryckeriet för tackbrev	
		tisdag 20		
		onsdag 21		Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 22		
		fredag 23		

		lördag 24		
		söndag 25		
Aug	35	måndag 26		
		tisdag 27		
		onsdag 28		Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 29		
		fredag 30		
		lördag 31		
		söndag 1		
Sep	36	måndag 2	Insamlingen avslutas	
		tisdag 3		
		onsdag 4		Utskick: Tackbrev och incitament
		torsdag 5		
		fredag 6		
		lördag 7		
		söndag 8		

Information om sekretess

För uppgifter i SCB:s statistikverksamhet gäller som huvudregel absolut sekretess enligt 24 kap. 8 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Efter prövning enligt undantagsbestämmelserna i 24 kap. 8 § tredje stycket OSL kan dock SCB komma att lämna ut av er efterfrågade uppgifter till er.

Ni erinras om att samma sekretessregler även gäller hos annan myndighet i dess särskilda verksamhet för framställning av statistik. Om uppgifterna utlämnas för forskningsändamål överförs statistiksekretessen istället med stöd av 11 kap. 3 § OSL till mottagaren. Detta gäller dock inte om uppgifterna omfattas av någon annan sekretess hos den mottagande myndigheten. Med sekretessen följer också tystnadsplikt.

Ni erinras vidare om att det enligt 6 § lagen (2001:99) om den officiella statistiken är förbjudet att vidta åtgärder i syfte att söka utröna enskildas identitet. Den som bryter mot förbudet ska, förutom i ringa fall, enligt 26 § samma lag dömas för olovlig identifiering till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken. Bestämmelsen gäller generellt och inte bara vid framställning av statistik hos statistikansvariga myndigheter.